

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-03-18

Diarienummer 7501/19

Handläggare

Lovisa Berg/Trafikkontoret/GBGStad

Telefon: 031-368 24 08

E-post: lovisa.berg@trafikkontoret.goteborg.se

Johan Landgren/Trafikkontoret/GBGStad

Telefon: 031-368 24 60

E-post: johan.landgren@trafikkontoret.goteborg.se

Remiss av Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen

Förslag till beslut

I trafiknämnden

1. Trafiknämnden översänder bilaga 1 till trafikkontorets tjänsteutlåtande för remiss till byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp- och vattennämnden, park- och naturnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, socialnämnd centrum, HIGAB, Göteborg Energi och Business Region Göteborg

Sammanfattning

Trafiknämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samverkan samordna fem fördjupningsuppdrag innan vidare inriktningsbeslut avseende upprustning av kanalmurar kan tas. I syfte att redovisa den aktuella kunskapsbilden vad gäller de fem fördjupningsuppdragen har trafikkontoret tagit fram *Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen*. Genom att skicka underlaget på remiss till berörda nämnder och bolag vill trafikkontoret sprida och förankra kunskapsbilden samt inhämta synpunkter som kan bidra till en ytterligare kunskaphöjning och samordning innan återremissen besvaras. Trafikkontoret föreslår trafiknämnden att remittera underlaget till byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp- och vattennämnden, park- och naturnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, socialnämnd centrum, HIGAB, Göteborg Energi och Business Region Göteborg som en del av trafiknämndens samverkansuppdrag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Inför att förslag till inriktningsbeslut lyftes våren 2021 togs en första översiktlig kostnadsuppskattning fram för planering och genomförande av kanalmursupprustningen. Kostnaderna bedöms ligga inom ett spann mellan 3,5 och 4 miljarder kronor (2020 års prisnivå). En successivkalkyl är planerad att göras under hösten 2022.

Remissärendet väntas medföra kostnader för berörda förvaltningar och bolag i form av nedlagd tid för besvarande av remissen. Dessa kostnader bedöms dock som små i sammanhanget och remissen möjliggör för ett tidigt kunskapsutbyte och samordning som öppnar för större kostnadsbesparingar och samordningsvinster inom Göteborgs Stad i ett längre perspektiv för planering och genomförande av kanalursprungsupprustningen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Upprustningen av kanalmurar och broar kommer att beröra flera av Göteborgs miljömål, som exempelvis *”Utveckla stadens arbete för god vattenstatus”*, *”Göra biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag”* och *”Anlägga dagvattenrening på trafikeringsintensiva vägar”*.

Stora Hamnkanalen och dess historia utgör ett riksintresse för kulturmiljön och är viktig att bevara. Stora Hamnkanalen är den enda kvarvarande kanalen av de ursprungligen fyra kanalerna och innebär därför i dag den enda och exklusiva möjligheten att uppleva en kanalmiljö tillhörande den ursprungliga kanalstaden från 1600-talet.

Kanalmurarna kommer behöva renoveras oavsett om man väljer att flytta undan trafiken eller inte. En reinvestering går därmed inte att undvika, och med produktionen följer en miljöpåverkan. Trafikkontoret strävar dock efter att göra så kloka val som möjligt vad gäller bland annat materialval och produktionsteknik. Om exempelvis permanenta spår, genom samplanering, kan medföra att temporära spår för att hantera kollektivtrafiken under upprustningen av kanalmurarna kan undvikas, minskas belastningen på miljön.

Vid återställandet av kanalmurarna kan andra trafiklösningar och gatuutformning diskuteras för att få en bättre lösning ur trafik- och stadsmiljöperspektiv och därmed öka förutsättningarna för en hållbar mobilitet.

Vid renoveringen av kanalmurarna behöver också de inre vattenvägarna klimatanpassas. Det finns två principiella lösningar, höjda murar eller portar. För att höjda murar ska ge fullt skydd behöver samtliga murar (även de som inte ingår i kanalmursprogrammet) höjas samt broars höjder och höjder i parker och slänter ses över. För portar behöver installation ske i Stora Hamnkanalen mynning och i Rosenlundskanalens mynning, den senare ingår inte i kanalmursprogrammets geografi. Underlaget förordar att slussportar installeras då det ger minst påverkan på kulturmiljön och samtidigt säkrar hela sträckan på kortare tid.

Remissen möjliggör för ett kunskapsutbyte i tidigt skede vilket bedöms påverka positivt avseende den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Målsättningen är att rusta upp aktuella kanalmurar och broar till en sådan standard att konstruktionen säkerställs för ytterligare 120 år, att kulturmiljön är bevarad, och en fortsatt trafikerings möjliggörs på gator och spår, samtidigt som ett attraktivare stadsrum skapas längs kanalen och att framkomligheten för gående och cyklister förbättras.

Kanalmurarna ligger centralt i staden och sträcker sig över ett stort område där gator och spår är i direkt anslutning till murarna. Under byggnationsskedena kommer därför en stor del av göteborgarna i alla åldrar, närliggande verksamheter och alla typer av trafikslag

att påverkas under många år av de omläggningar som åtgärderna kräver. Planering av etappindelning, utbyggnadsordning och trafikomläggningar är därför av stor vikt för att minska de olägenheter som upprustningsarbetena innebär för allmänheten.

Det är också viktigt att tillfälliga omläggningar och åtgärder kommuniceras tidigt, tydligt och tillgängliggörs på många olika sätt så att alla berörda intressenter kan ta del av informationen på ett lättillgängligt sätt.

Remissen möjliggör för ett kunskapsutbyte i tidigt skede vilket bedöms påverka positivt den sociala dimensionen.

Förhållande till styrande dokument

1. *Göteborg 2035 – Trafikstrategi för en nära storstad*
2. *Blågröna stråk – underlag till Översiktsplan för Göteborg med fördjupning för centrala Göteborg Tematiskt tillägg för översvämningsrisker*
3. *Göteborg förstärkt: Fästningsstaden – Handlingsprogram för ett stärkt riksintresse*

Remissen möjliggör för ett kunskapsutbyte i tidigt skede vilket kan medföra en ökad kunskap om upprustningsarbetets koppling till styrande dokument och ge en riktning i hur arbetet bör förhålla sig till dessa.

Bilagor

1. Remissbrev
2. Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen
3. Tjänsteutlåtande Inriktningsbeslut avseende upprustning av kanalmurar längs Fattighusån och Stora Hamnkanalen (utfärdat 2021-03-17) inklusive återremissyrkande (D, S, M, V, L, MP och C)
4. Kartläggning av nuläget och anspråk längs Stora Hamnkanalen och Fattighusån samt förslag till fortsatt arbete (2022-03-18), inklusive bilagor enligt kartläggningen
5. PM Extern finansiering (2021-10-25)
6. Mölndalsåsystemet och Göteborgs inre vattenvägar - utredning om skydd mot översvämnningar fram till år 2150 (2021-06-30)
7. Dimensionering av kanalmurar (2021-12-22)
8. Tjänsteutlåtande Remiss av förstudie Spårväg i Alléstråket och Övre Husargatan (utfärdat 2021-11-03), inklusive bilaga enligt tjänsteutlåtande
9. Tjänsteutlåtande Kunskapsunderlag angående Operalänken (utfärdat 2021-11-26), inklusive bilagor

Ärendet

Trafiknämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samverkan med kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och övriga berörda samordna fem fördjupningsuppdrag innan vidare inriktningsbeslut avseende upprustning av kanalmurar kan tas. Trafikkontoret föreslår trafiknämnden att remittera *Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen* till byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp- och vattennämnden, park- och naturnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, socialnämnd centrum, HIGAB, Göteborg Energi och Business Region Göteborg som en del av trafiknämndens samverkansuppdrag.

Beskrivning av ärendet

Livslängden har uppnåtts på kanalmurarna längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen, vilket innebär ett behov av omfattande upprustningsåtgärder.

Orienteringsbild av upprustningsarbetets geografiska omfattning. Gula linjer (trafikkontoret är konstruktionsägare) och svart linje (park- och naturförvaltningen är konstruktionsägare) avser berörda kanalmursdelsträckor. Röda ovals avser berörda broar för upprustning.

Trafiknämnden beslutade i mars 2021 att föreslå kommunfullmäktige besluta om inriktningen för den fortsatta planeringen och genomförandet av upprustningen.

Stadsledningskontoret lyfte ärendet till kommunstyrelsen i juni 2021 och ärendet (§ 28, 0488/21) återremitterades av kommunfullmäktige i september 2021:

Ärendet om upprustning av kanalmurar återremitteras med uppdrag till trafiknämnden, som i samverkan med kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, fastighetsnämnden och övriga berörda samordnar fördjupningar enligt följande, innan vidare inriktningsbeslut kan tas:

- a. *Ska redovisa om alternativa investeringar i sträckningar för kollektivtrafik, som Operalänken med en koppling även till Hisingen och med möjlighet till förlängning genom Gullbergsvass samt Allélänken via allén och Åkareplatsen, kan innebära att renoveringen av kanalmurarna kan göras i mindre omfattning eller till lägre kostnad.*
- b. *Ska redovisa hur alternativa sträckningar för kollektivtrafik kan förbättra dess framkomlighet, samt framkomligheten för andra trafikslag såsom förbättrat stråk för cykel och gångtrafik längs med Stampgatan och Norra Hamngatan.*
- c. *Ska redovisa om kanalmurarna ändå behöver renoveras i samma omfattning oavsett bärighet av tunga trafikslag. Samt vilken skillnad i kostnad som en renovering med en utformning utan tunga trafikslag i så fall skulle innebära.*

- d. Ska redovisa om andra åtgärder kan genomföras samtidigt med renoveringen av kanalmurarna, så som renovering av broar, bredare stråk och förbättrad stadsmiljö. Samt klimatanpassningsåtgärder såsom hantering av skyfall och höjda vattennivåer.
- e. Ska redovisa om vilka tänkbara möjligheter till extern finansiering som finns och eventuella samordningsvinster av att genomföra vissa närliggande projekt samtidigt eller kostnadsbesparingar genom att genomföra alternativa spårvagnsträckningar först.

I oktober 2021 redogjorde trafikkontoret för trafiknämnden hur trafikkontoret tar sig an uppdraget och att återremissen innebär en tidpåverkan med cirka ett år för uppdragsarbetet. Trafikkontoret beskrev att hanteringen av återremissyrkandet sker i arbetspaket och vilka förvaltningar och andra aktörer som kontoret samverkar med i arbetspaketet. Ambitionen var då att kunna återrapportera återremissuppdraget till kommunfullmäktige i juni 2022. Efter att redogörelsen gjordes har beslut tagits mellan förvaltningarna att det underlag som tagits fram som ett resultat av arbetspaketet bör föreslås skickas på remiss till berörda nämnder och bolag för att erhålla en djupare samverkan och nå en ytterligare förankring.

Inför föreslagen nämndremiss redogjorde trafikkontoret för trafiknämnden i mars 2022 för det som fördjupningsuppdragen fram till denna tidpunkt resulterat i och som föreslås skickas på remiss.

Förvaltningens bedömning

Trafikkontoret har tagit fram *Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen*. Underlaget syftar till att redovisa den aktuella kunskapsbilden vad gäller de fem fördjupningsuppdragen.

Kontentan i underlaget är att:

- Kanalmurarna behöver renoveras och rustas upp oavsett hur gaturummet närmast murarna utnyttjas
- Det går inte att utlova någon större besparing genom att göra enklare renovering
- De trafikeringsscenario som presenteras i detta underlag visar på hur samordning kan ske mellan olika projekt och vilken nytta som skulle komma ut av den samordningen. Scenario 3B ger mest nytta och är också det scenario som förespråkas i detta underlag.
- De inre vattenvägarna behöver vid renoveringen också klimatanpassas. Det finns två principiella lösningar, höjda murar eller slussportar. För att höjda murar ska ge fullt skydd behöver samtliga murar (även de som inte ingår i kanalmursprogrammet) höjas samt broars höjder och höjder i parker och slänter ses över. För slussportar behöver installation ske i Stora Hamnkanalen mynning och i Rosenlundskanalens mynning, den senare ingår inte i kanalmursprogrammets geografi. Detta underlag förordar att slussportar installeras eftersom det ger minst påverkan på kulturmiljön och också säkrar hela sträckan på kortare tid.
- Underlaget beskriver ett antal olika möjligheter till externa finansiering. Utan att ha ett helt klart innehåll är det svårt att avgöra hur stor del av dessa finansieringslösningar som kan komma programmet till gagn.

- Vid god samplanering med andra projekt kan högre kvalitet skapas. Samordningen ger också fördelar i utförandeskedet.

Genom att skicka underlaget på remiss till berörda nämnder och bolag vill trafikkontoret sprida och förankra kunskapsbilden samt inhämta synpunkter som kan bidra till en ytterligare kunskapshöjning och samordning innan återremissen besvaras.

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden beslutar remittera *Underlag för besvarande av återremissyrkande avseende upprustning av kanalmurar längs med Fattighusån och Stora Hamnkanalen* till byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, kretslopp- och vattennämnden, park- och naturnämnden, miljönämnden, kulturnämnden, socialnämnd centrum, HIGAB, Göteborg Energi och Business Region Göteborg. Parallellt med remissförfarandet kommer underlaget även skickas till Västtrafik för förankring och inhämtning av synpunkter.

Remissvaren från nämnderna och bolagen kommer därefter att sammanställas av trafikkontoret och arbetas in i det svar till återremiss trafikkontoret kommer föreslå trafiknämnden att lyfta till kommunfullmäktige. Trafikkontoret beräknar att återremissvaret, tillsammans med ett eventuellt justerat förslag till inriktningsbeslut, kan behandlas i trafiknämnden i oktober/november 2022 för att sedan nå kommunfullmäktige under kvartal 1 2023. Med detta följer att återremissen påverkat upprustningsarbetets tidplan med cirka två år.

Jenny Adler

Kristina Lindfors

Avdelningschef Samhälle

Trafikdirektör